

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ І ФАКТОРИ ЙОГО АКТИВІЗАЦІЇ

Грек В.А., к.е.н., доц.

Сумський державний університет

В умовах превалювання інтенсивного розвитку економіки людський капітал є важливим стратегічним ресурсом соціально-економічного розвитку. Особливого значення потребує всебічний аналіз умов і факторів його збереження, накопичення та підвищення ефективності його використання.

Активізація діяльності людського капіталу залежить від багатьох факторів. В цілях спрямованого впливу на них доцільно їх згрупувати принаймні в 4 групи.

Перша група – виробничо-технічні фактори. Вони включають всіляке оснащення виробництва новою та новітньою технікою і технологією, механізацію і автоматизацію, комп'ютеризацію і роботизацію виробництва, впровадження гнучких технологічних систем, оновлення активної частини основних виробничих фондів в оптимальні терміни та ін.

Друга група факторів пов'язана з умовами відтворення населення; станом демографічної ситуації; масштабами, формами і мотивами внутрішньої і зовнішньої міграції; якістю харчування, розвитком фізкультури і спорту, станом екологічної ситуації.

Третя група включає удосконалення галузевої і секторальної структури господарського комплексу в напрямку пріоритетного розвитку сільського господарства, легкої, харчової і фармацевтичної промисловості; машинобудування, яке виробляє товари народного споживання, у тому числі товари довгострокового споживання.

Четверта група факторів спрямована, перш за все, на підвищення престижу праці, зацікавленості працювати високопродуктивно.

Якщо перші три групи здебільшого опосередковано впливають на активність людського капіталу, то остання група – впливає на неї безпосередньо. Робітники відчують вплив цих факторів на себе, на свій соціальний розвиток. До неї можна віднести матеріальне стимулювання праці (оплата по тарифам та окладам, премії, депреміювання, штрафи тощо), сукупність санітарно-гігієнічних умов праці робітників на виробництві, охорону здоров'я, безпеку роботи, культурно-побутове обслуговування робітників; підвищення загальноосвітньої, професійної та економічної підготовки, рівень кваліфікації, а також житлові умови, можливість раціонального проведення вільного часу тощо.

Суттєвий вплив на створення сприятливих умов для формування і використання людського капіталу мають

загальнодержавні фактори регулювання. В їх числі особливо слід виділяти: прогнозування і планування демографічного розвитку та ринку праці; забезпечення галузей і сфер народного господарства робочою силою, кількість і якість якої відповідала б реальним потребам; раціональне і ефективне використання людського потенціалу і окремих груп населення (молоді, жінок, осіб старшого працездатного віку); соціальний захист населення.

Виділення цих збільшених груп має принципове значення для класифікації факторів, які визначають формування та стан використання людського капіталу; для виявлення резервів, які є в цій області і обґрунтування напрямків забезпечення його повного і ефективного використання.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 27-28.